

Region Midtjylland

Interne vikarkorps på regionens hospitaler

Bilag

**til Regionsrådets møde
den 26. september 2007**

Punkt nr. 32

Hensigtserklæring nr. 4

Interne vikarkorps i Region Midtjylland

Baggrund

Som led i aftale om budget 2007 for Region Midtjylland er der formuleret en hensigtserklæring om, at der skal "foretages en kortlægning af anvendelsen af interne vikarkorps på sygehusene og erfaringerne hermed".

Administrationen har i den anledning udarbejdet nærværende notat, som tager udgangspunkt i oplysninger fra de somatiske hospitaler og psykiatrien i Region Midtjylland.

Kortlægningen omhandler en formålsafgrænsning for vikarordningerne, en vurdering af de interne vikarordningers omfang samt en beskrivelse af vikarordningernes organisatoriske forankring. Der er medtaget en opgørelse af hospitalernes forbrug af interne vikarer i perioden 1. januar 2006 til 31. december 2006. I et sammenlignende perspektiv redegøres der for sygehusenes forbrug af eksterne vikarer i samme periode. Der er ikke medtaget opgørelser over forbrug af interne vikarkorps i psykiatrien, da disse ikke har et omfang, der giver anledning til en selvstændig opgørelse. Til slut redegøres der for kvalitative erfaringer og forslag til fremadrettede initiativer på området.

Kortlægningen omhandler ikke den vikaranvendelse, som finder sted, når en afdeling søger at dække vagterne med vikarer fra afdelingens egen interne vikarliste, eventuelt som overtidsbetaling for fast personale. Disse vikarer er udelukkende tilknyttet enkelte afdelingers vikarlistes og indgår ikke som en del af en fælles ordning, hvorfor deres anvendelse vanskelig at opgøre.

Der er således aktuelt etableret interne vikarkorps på hospitalsenhederne Viborg, Randers, Silkeborg, Vest og Århus Sygehus. I psykiatrien er der ikke etableret interne vikarkorps, der

Dato 21-08-2007

Joachim Futtrup

Tel. +45 8728 4416

Joachim.Futtrup@stab.rm.dk

Side 1

dækker på tværs af afdelingerne.

Der skelnes i redegørelsen mellem interne og eksterne vikarer. Eksterne vikarer er vikarer tilknyttet eksterne private vikarbureauer. Interne vikarer er vikarer, der er tilknyttet hospitalernes interne vikarkorps. Ansatte der vikarierer på den afdeling, hvor de i forvejen er ansat, og får udbetalt overtids- eller merarbejdsbetaling er ikke omfattet heraf.

Formålet med de interne vikarkorps

Hovedformålet med hospitalernes interne vikarkorps er at hjælpe afdelingerne med at skaffe arbejdskraft i spidsbelastningssituationer, hvor der uforudset opstår behov for arbejdskraft, f.eks. i forbindelse med sygefravær, ekstraordinær stor plejetyngde eller ved patienter med behov for fast vagt. Ved at have muligheden for vikardækning i spidsbelastningssituationer undgår hospitalerne at have uudnyttet kapacitet i perioder uden ekstraordinære behov.

Et andet formål har udgangspunkt i kvalitet. Her fremhæves det, at "faste" afløsere med lokalt kendskab ofte kan sikre en højere kvalitet i opgaveløsningen. Det lokale kendskab afhænger naturligvis af, om vikaren i forvejen er ansat på hospitalet, f.eks. i en deltidsstilling eller blot har få vagter på hospitalet.

Omfanget af interne vikarordninger på de somatiske hospitaler i Region Midtjylland

Nedenstående tabel viser en opgørelse over tilmeldt personale til hospitalsenhedernes interne vikarordninger pr. november 2006. Opgørelsen er fordelt på faggrupper og ansættelsesordning.

Tabel 1. Omfanget af interne vikarordninger på de somatiske hospitalsenheder i Region Midtjylland pr. november 2006.

Hospitals- enhed	Antal tilknyttet personale								I alt
	Sygeplejersker		Andet pleje- personale(1)		Serviceperso- nale		Lægeseekretær- personale		
	Ansatt- te vi- karer	time- løn- nede	ansatte vikarer	time- lønnede	ansatte vikarer	time- lønnede	ansatte vikarer	Time- løn- nede	
Viborg		7		56					63
Randers	8	12		67	13	45			145
Silkeborg	7		11	1					19
Skejby Sygehus									0
Vest		187		215					402
Århus Sygehus	12		72	(2) 230	45	62	11	13	445
Horsens- Brædstrup									0
I alt	27	206	83	569	58	107	11	13	1074

(1) Social- og sundheds-hjælper/assistenter, sygeplejestuderende, lægelig medhjælp, FADL.

- (2) 230 timelønnet plejepersonale dækker både sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter

Tabellen viser endvidere, at hospitalsenhederne i Randers, Silkeborg og Århus Sygehus har etableret ordninger baseret på personale med fast vikaransættelse. Langt hovedparten af vikarpersonalet er dog timelønnede tilkaldevikarer, som enten kommer udefra eller har fastansættelse i forvejen på hospitalet.

Den egentlige arbejdskraftressource målt i timer eller årsværk kan ikke aflæses i tabellen, da der er stor variation i de timelønnedes rådighed til vikartjeneste.

De interne vikarordningers organisering

Hospitalsenheden Viborg (Regionshospitalet Viborg, Skive og Kjellerup)

Det interne vikarkorps har fungeret i en årrække og består primært af deltidsansatte sygeplejersker og social- og sundhedsassistenter, der er tilknyttet vikarordningen uden ansættelsesbrev. Personalet melder ind til vagttjeneste og fungerer som tilkaldevikarer. Ordningen administreres på overordnet niveau af afdelingernes oversygeplejersker, mens vagtbestillingen sker via hospitalets telefonomstilling.

Hospitalsenheden Randers (Regionshospitalet Randers og Grenaa)

Der er etableret et internt vikarbureau, som er forankret i personaleafdelingen. Vikarbureauet beskæftiger to deltidsansatte administratorer. Der er tilknyttet såvel fastansatte vikarer som timelønnede vikarer med begrænset rådighed. De timelønnede er personer, der ofte ikke har ret mange timer pr. måned. Der er typisk tale om studerende, der arbejder i ferie og weekender eller personer, som har job andet sted. Vikarbureauet har ansat personale inden for grupperne rengøring, serviceassistent, social- sundhedsassistent, sygehjælper og sygeplejerske.

Århus Universitetshospital, Århus Sygehus

Ved Århus Universitetshospital, Århus Sygehus er der etableret to vikarordninger. Den ene ordning kaldet "Afløserkontoret" blev oprindeligt oprettet i 1974 som en del af Forstanderindens Kontor ved Århus Kommunehospital. Efter en beslutning i Århus Amt i 1994 blev der oprettet endnu en ordning; Århus Amts Vikarbureau med det formål at tilbyde kvalificerede sygeplejevikarer i Århus Amt til en lavere pris end de private vikarbureauer.

Afløserkontoret og Århus Amts Vikarbureau har fungeret som primær leverandør af plejevikarydelser til hospitalerne i det tidligere Århus Amt, herunder de amtslige psykiatriske institutioner.

Afløserkontoret og Århus Amts Vikarbureau er organisatorisk placeret under vikarbureauchefen ved Afløserkontoret, der er en selvstændig afdeling i Servicecenteret på Århus Universitetshospital, Århus Sygehus. Afløserkontoret og Århus Amts vikarbureau har således fælles kontor for bestilling og booking af vagter. Kontoret er udover vikarbureauchefen bemandet med både sygeplejefagligt og administrativt personale, som varetager opgaver inden for kunde- og vikarkontakt, vagtbestilling og ansættelser. Til administration af vikarordningerne på plejeområdet er der ansat seks administrative sygeplejersker.

Afløserkontoret og Århus Amts Vikarbureau har dels ansat faste medarbejdere på månedsløn, dels tilkaldevikarer på timelønsbasis. Tilkaldevikarerne fungerer som buffer, når alle fastansatte afløsere er booket. Afløserkontoret og Århus Amts Vikarbureau formidler vikarer inden for sygeplejepersonale, servicepersonale og lægesekretærpersonale.

Regionshospitalet Silkeborg (Regionshospitalet Silkeborg og Hammel Neurocenter)

Regionshospitalet Silkeborg har inden for det seneste år etableret eget vikarbureau. Vikarbureauet er forankret under administrationen med en sygeplejerske som daglig leder. Bureauet har fastansat sygeplejerske- og andet plejepersonalevikarer.

Hospitalsenheden Vest (Regionshospitalet Herning, Holstebro, Ringkjøbing, Lemvig og Tarm)

Regionshospitalet Vest har oprettet en intern vikarordning, hvor alle tilkaldevikarer skal registreres. Ordningen ledes overordnet af de ledende oversygeplejersker i henholdsvis Regionshospitalet Herning og Regionshospitalet Holstebro. Medarbejderne i de døgnbemandede receptioner på Regionshospitalet Herning og Holstebro varetager opgaver i forbindelse med oprettelse af personer i database og modtagelse af og udførelse af bestilling af vagter. Samtlige kategorier af plejepersonale på hospitalerne har mulighed for at tilmelde sig ordningen.

Hospitalsenheden Horsens (Regionshospitalet Horsens, Brædstrup og Odder)

Hospitalsenheden Horsens har ikke en intern vikarordning, men trækker i begrænset grad på ordningerne i Århus.

Århus Universitetshospital, Skejby Sygehus

Skejby Sygehus har ikke etableret intern vikarordning, men benytter Århus Amts Afløserkontor og Vikarbureau.

Voksenpsykiatrien Distrikt Øst (Regionspsykiatrien i Randers og Århus Universitets Hospital, Risskov)

Der ikke etableret interne vikarkorps, men de enkelte afdelinger har en kort telefonliste på vikarer, de kan trække på. Det er undtagelsesvist at der bruges vikarer fra det tidligere Århus Amts vikarkorps, da vikarer herfra sjældent har psykiatri-erfaring. Ledige vagter dækkes således af eksterne vikarbureauer, eller af eget personale, der får udbetalt merarbejdsbetaling.

Voksenpsykiatrien Distrikt Vest (Regionspsykiatrien i Holstebro, Herning, Skive og Viborg)

Afdelingerne anvender ikke interne vikarkorps, men betjener sig udelukkende af eget personale og i mindre omfang af private eksterne vikarbureauer.

Voksenpsykiatrien Distrikt Syd (Regionspsykiatrien i Silkeborg, Horsens og Kjellerup)

Der benyttes hovedsageligt eget personale eller eksterne vikarbureau. Silkeborg benytter sig også af det tidligere Århus Amts Vikarbureau, mens Sygeplejerskernes Vikarbureau benyttes både i Silkeborg og Horsens.

Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center

Der er ingen interne vikarkorps. Generelt anvendes Sygeplejerskernes Vikarbureau, mens interne timeløns afløsere i mindre omfang benyttes. I Herning betjener man sig yderligere af PUS (Psykiatrisk udrykningservice) og en sjælden gang Thy Sygepleje Vikarbureau. Afdelingen i Risskov benytter undtagelsesvist det tidligere Århus Amts Vikarbureau.

Forbrug af vikarer

Fælles for hospitalsenhedernes anvendelse af vikarer er, at enhederne i videst muligt omfang forsøger at anvende interne vikarer således og dermed, at eksterne vikarbureauer kun benyttes i tilfælde af, at vikarefterspørgslen overstiger kapaciteten i de interne ordninger.

Table 2. Udgifter til vikarer på de somatiske hospitalsenheder og psykiatriens distrikter i Region Midtjylland for 2006.

Hospitalsenhed	Interne vikarer i 1000 kr.	Eksterne vikarer i 1000 kr.
Viborg	2.170	14.400
Randers	13.409	3.743
Silkeborg	2.060	10.321
Skejby	(1) 3.366	7.808
Vest	5.249	5.107
Århus Sygehus	32.076	20.700
Horsens		1.654
Voksenpsykiatrien Distrikt Øst		6.142
Voksenpsykiatrien Distrikt Vest		2.826
Voksenpsykiatrien Distrikt Syd		1.800
Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center	13	1.327
I alt	58.343	75.828

(1) Vikardækning fra Århus Amts Vikarbureau

Det fremgår, at de enkelte somatiske hospitalsenheders interne vikarordninger andrager forskellige andele af hospitalsenhedernes samlede udgifter til vikarer og overtidsbetaling. Hospitalsenhederne i Viborg, Silkeborg og Skejby Sygehus synes i højere grad at basere deres vikardækning på eksterne bureauer end enhederne i Randers, Vest og Århus Sygehus.

Det skal bemærkes, at overtids- og merarbejdsbetaling til fastansat personale, der tager ekstra vagter, kan udgøre et alternativ til brug af vikarer. Denne udgift opgøres ofte på forskellig vis og dele af udgiften afspadseres. Derfor vil denne udgift være vanskelig at opgøre entydigt.

I psykiatrien har man som nævnt fortrinsvis benyttet sig af vikarer fra egen afdeling. Der er her ikke foretaget en særskilt opgørelse for udgifterne hertil. Man har kun i begrænset omfang gjort brug af de interne vikarkorps på de somatiske hospitaler (mest aktuelt i det tidligere Århus Amt, hvor ordningen går på tværs af hospitaler), idet erfaringen viser, at vikarerne herfra sjældent har psykiatrisk erfaring. Hidtil har de eksterne vikarbureauer vist sig bedre i stand til at imødekomme efterspørgslen fra psykiatrien.

De kvalitative erfaringer med interne vikarordninger

Generelt er der stor tilfredshed med de interne vikarer. Udover den fleksibilitet som ordningerne giver, fremhæves de interne vikarers lokale kendskab som en betydelig gevinst.

Den lokale tilknytning betyder bl.a., at det i fremtiden kunne være en mulighed at arbejde med både vikarernes og de fastansatte medarbejders kompetenceudvikling i samarbejde med de afdelinger, som vikarerne servicerer. Enkelte hospitaler (Regionshospitalet Randers og Grenå) arbejder med tiltag i denne retning.

Ikke alle hospitalsenheder gemmer registreringer af henvendelser om vagtbestillinger. Dermed er det ikke muligt at opgøre de interne vikarordningers dækningsgrad.¹ Men fælles for vikarordningerne er, at de ikke har tilstrækkelig kapacitet til at dække efterspørgslen. Den manglende kapacitet gælder særligt i forhold til sygeplejerskevikarer.

Årsagen til manglende kapacitet på sygeplejerskeområdet skal bl.a. findes i følgende forhold:

- den generelt vanskelige rekrutteringssituation inden for sygeplejerskeområdet.
- hovedparten af de interne vikarer har fast stilling i forvejen
- enkelte vikarordninger er udelukkende baseret på timelønnet personale med varierende rådighed

Enkelte hospitalsenheder arbejder målrettet på at udvide staben af fastansatte vikarer.

Det forhold, at medarbejdere kan erhverve sig erfaring fra andre specialer og afdelinger ved aktiv tjeneste under vikarordningerne, opleves på hospitalerne som en sidegevinst. De interne vikarordninger spiller også en rolle i forhold til indslusningen af ledige, og personer der har haft en lang pause fra hospitalsarbejde. Endelig kan det fremdrages, at vikarordningerne har en funktion i forhold til erfaringsudveksling og brobygning mellem primær og sekundær sundhedssektor.

JF, 21. august 2007

---

¹ Ved dækningsgrad forstås omfanget af dækkede vagter set i forhold til samtlige henvendelser om ønskede vagter.